

KOVB: kinderen van ouders met een (licht) verstandelijke beperking Infographic

Opgroeien als KOVB is een van de ingrijpende jeugdervaringen die ernstige gevolgen kan hebben. Meer informatie daarover vind je [hier](#).

Wat is KOVB?

KOVB is geen 'diagnose'. Het gaat om een groep kinderen die vaak ongezien blijft, omdat hulp zich vaak op de ouder richt.

De beperking kan bij één of beide ouders spelen.

De kans op een onveilige en instabiele thuissituatie is in deze gezinnen groter.

Deze kinderen laten niet altijd opvallend (of probleem-) gedrag zien en blijven daarom ongezien. Terwijl het deze kinderen wel veel energie kost om gewoon mee te doen. Bekijk hier [signalenkaarten](#).

Er is o.a. een grotere kans op stapeling van problemen zoals armoede & schulden, verslaving, sociale isolatie, huiselijk geweld, trauma en psychische problemen.

Wanneer spreken we van een licht verstandelijke beperking (LVB)?

Bij een IQ-score tussen de 50-85, waarbij er tussen 70 en 85 óók sprake moet zijn van bijkomende problemen in de aanpassingsvaardigheden.

Vergeleken met mensen zonder LVB, hebben mensen met een LVB meer moeite met:

omgaan en communiceren met anderen, het oplossen van problemen in sociale situaties, emotieregulatie, verplaatsen in de gevoelens en het perspectief van anderen.

persoonlijke verzorging, geld beheren en gebruik maken van voorzieningen zoals het openbaar vervoer.

informatie begrijpen, plannen en overzicht houden.

Hoe herken je een LVB?

Van jongs af aan doen deze ouders al nare ervaringen op omdat ze niet mee kunnen komen. Daarom proberen ze vaak hun beperking te verbergen en vragen ze geen hulp. In contact met hen kan je merken dat zij vaker meer moeite hebben met:

schrijven, lezen, rekenen, het begrijpen van gesprekken of teksten.

het omgaan met problemen of conflicten in sociale contacten door een beperkt inlevingsvermogen of onbegrip.

veranderingen, en zich daardoor boos en onwillig opstellen in nieuwe situaties.

het nakomen van afspraken.

vertrouwen (ook in hulpverlening) vanwege eerdere negatieve ervaringen en trauma.

Mensen met een LVB zijn kwetsbaarder voor verslaving en misbruik.

Lees [hier](#) meer over het signaleren van een LVB.

Deze ouders kunnen (te) rigide worden in iets dat ze op een bepaalde manier geleerd hebben. Realiseer je dat elke levensfase van een kind weer ander opvoedgedrag van ouders vraagt en dat dit dus opnieuw voorgedaan en aangeleerd moet worden.

Hoeveel kinderen in Nederland groeien op als KOVB?

23.560

kinderen onder de 18 jaar groeien op bij een ouder met een LVB

75%

hiervan heeft zelf geen LVB

1,1 miljoen

mensen in Nederland heeft een LVB, dit is 6,4% van de bevolking

Niet al deze kinderen ontwikkelen problemen. Het kan de kans op negatieve gevolgen verhogen. Maar dit is mede afhankelijk van de aanwezige beschermende factoren, zoals steun uit het sociale netwerk.

Kinderen kunnen ook door onderstimulatie een ontwikkelingsachterstand hebben of oplopen.

Het daadwerkelijk aantal KOVB is waarschijnlijk groter. Kinderen zijn zich niet altijd bewust van de LVB van hun ouders. Ook is een LVB niet altijd bekend.

Wat zijn mogelijke gevolgen voor ouderschap en de opvoeding?

Ouders hebben het beste met hun kinderen voor. Tegelijkertijd kan een LVB zorgen voor meer vragen, onzekerheden en uitdagingen bij het opvoeden. Mogelijke gevolgen kunnen zijn dat ouders:

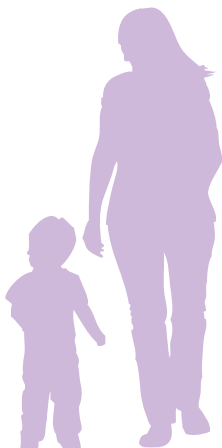
Minder sensitief opvoeden, doordat ze meer moeite hebben met zien en begrijpen wat hun kind nodig heeft.

Meer stress ervaren, wat kan resulteren in inadequaat of negatief gedrag.

Van hun kind verwachten dat het dingen regelt die ze zelf moeilijk vinden en daarmee het kind overbelasten. Ze weten niet goed wat de verantwoordelijkheden van henzelf als ouder zijn.

Onvoorspelbaar gedrag vertonen, doordat ze vaker impulsief handelen.

Onzeker zijn over de opvoeding en minder goed kunnen anticiperen op toekomstige ontwikkeling van hun kind.

Moeite hebben met hun kind verzorgen en aanleren van zelfzorg.

Moeite hebben met het oplossen van conflicten, omdat ze het gedrag van kinderen kunnen ervaren als persoonlijk tegen hen gericht.

Moeite hebben met de balans vinden tussen grenzen stellen en ruimte geven.

Ouders bespreken bijvoorbeeld zaken die te belastend zijn voor kinderen of stellen hun eigen behoeftes centraal.

Wat zijn mogelijke gevolgen voor kinderen?

Sociaal isolement en eenzaamheid, omdat ouders minder sociale contacten hebben en kinderen zien dat hun gezin anders is.

Minder aansluiting op school of gepest worden, omdat de ouder zich 'anders' gedraagt dan andere ouders en/of minder aandacht aan de persoonlijke verzorging besteedt.

Emotionele en fysieke verwaarlozing.

Deze kinderen zijn jonge mantelzorgers en hebben vaak extra (zorg)taken, maken zich zorgen over thuis of missen aandacht thuis.

Loyaliteitsconflict, waardoor kinderen niet om hulp durven, kunnen of willen vragen.

Meer kans op hechtingsproblematiek en ontwikkelingsproblemen.

(Psychische) problemen, zoals depressie en gedragsproblemen, komen vaker voor bij deze kinderen.

Het ontbreken van een stabiele en veilige basis kan ook in de volwassenheid nog grote gevolgen hebben. Doordat ouders fysiek wel aanwezig zijn maar emotioneel niet, ontstaat gemis van beschikbare en liefdevolle ouders, ook in de volwassenheid.

Wanneer een kind gedragsproblemen, gezondheidsproblemen of een verstandelijke beperking heeft, vormt dit extra belasting voor de ouders en daardoor een extra risico.

Voor kinderen die zelf normaal begaafd zijn ook:

onderstimulering (thuis) en onderschatting (op school).

gevoelens van schaamte en stigmatisering. Dit kan als gevolg hebben dat het kind de beperking van de ouder verborgen wil proberen te houden, ook in de volwassenheid.

Daarnaast groeien deze kinderen op jonge leeftijd de ouder voorbij op het cognitieve en emotionele vlak met als gevolg:

parentificatie/rolomkering, waarbij het kind de ouderrol op zich neemt, zowel in praktische als emotionele zin. Zoals door het bieden van een luisterend oor.

het kind wordt 'de baas' in huis, maar is te jong om de gevolgen hiervan te overzien.

wrijving en frustratie tussen ouder en kind. Het kind denkt vaak dat het zijn/haar schuld is.

Hoe steun je het kind en de ouders?

Steun kan de kans op negatieve gevolgen voor de ontwikkeling van kinderen op de lange termijn verminderen.

Investeer in een goede relatie met de ouder en zorg voor positieve ervaringen. Ouders kunnen veel wantrouwen hebben naar professionals. Help de ouder waar nodig bij het ordenen en 'vertalen' van informatie die op ze afkomt.

Kijk wat elk kind in het gezin nodig heeft, ook wanneer er geen problemen lijken te zijn.

Kijk ook naar activiteiten buiten het gezin en zorg dat het kind daar toegang tot heeft.

Zorg bij meervoudige en complexe problematiek voor een vinger aan de pols contact.

Zorg voor een steunfiguur voor het kind (buiten het gezin) of versterk de rol van de steunfiguur die er al is.

Bijvoorbeeld met [informele steun](#)

Bijvoorbeeld via het Jeugdfonds Sport & Cultuur

Indien aanwezig; heb oog voor de impact op de niet-verstandelijke beperkte ouder. Bied ook ondersteuning aan hen aan om hun beschermende rol te versterken.

Zie de kant van zowel kind als ouder en bied ondersteuning aan beide aan. Of zorg dat dit er is. Praat ook alleen met het kind, zonder ouder of hulpverlener van de ouder erbij.

Geef ouders niet het gevoel dat er over hen wordt beslist. Werk samen vanuit het gezamenlijke belang dat het goed gaat met het kind.

Besteed aandacht aan 'zelfzorg' en seksuele voorlichting. Deze kinderen hebben dit vaak minder goed geleerd. Spreek met ouders en jongeren over hun kindwens en het gebruik van anticonceptie. De kans op onbedoelde zwangerschappen is groter bij meisjes met een LVB.

Kijk naar de steun die er is vanuit het sociale netwerk en erken en versterk dit. Ook voor het kind. Leg, met toestemming van de ouder, contact.

Lotgenotencontact kan helpend zijn voor kinderen en hen herkenning geven.

Het sociale netwerk kan ook ondersteunen bij praktische zaken en de zorg voor het kind.

Zie bijvoorbeeld [SIEN](#) en [oudervanmijnouders.nl](#)

Tools, materialen en handige links

Trimbos/Denk tank KOVB [Dossier KOVB](#)

Trimbos/Sien [Factsheet KOVB](#)

Landelijk Kenniscentrum LVB [Aansluiten bij een LVB... \(hoe\) doe je dat?](#)

Landelijk Kenniscentrum LVB [Over LVB](#)

Augeo Magazine [Achtergrond LVB ouders](#)

Deze infographic is in 2025 ontwikkeld door Augeo Foundation in samenwerking met het Trimbos-instituut.

Kijk [hier](#) voor meer informatie en een bronnenoverzicht.

Psycho-educatie

Leg uit wat er bijzonder is in de thuissituatie van het kind, zodat het de problemen van de ouder(s) kan begrijpen.

Geef informatie passend bij de leeftijd van het kind.

Leg uit dat het niet de schuld is van het kind als zaken niet goed lopen thuis.

AUGEO FOUNDATION

Trimbos instituut